

Sujuvaa koulupäivää!

NEUROPSYKIATRISESTI OIREILEVAN
LAPSEN KOULUNKÄYNNIN
TUKEMINEN

MATLEENA AULAKOSKI & TIINA ISOKOSKI
CENTRIA AMK

1 ALUKSI

2 MYÖNTEINEN VUOROVAIKUTUS

3 OPPIMISYMPÄRISTÖ

4 AISTIERITYISYYKSIEN
HUOMIOIMINEN

5 STRESSINSÄÄTELYN KEINOT

6 TOIMINNANOHJAUKSEN KEINOT

7 ITSETUNNON TUKEMINEN

8 LÄHTEET

1 Aluksi

TÄMÄ OPAS ON TEHTY SINULLE, JOKA TOIMIT NEUROPSYKIATRISESTI OIREILEVAN LAPSEN KANSSA KOULUTYÖSSÄ. OPPAASSA ON OTETTU HUOMIOON YLEISIMMÄT NEUROPSYKIATRISET HÄIRIÖT: ADHD, ADD, TOURETTEN OIREYHTYMÄ JA AUTISMIKIRJON HÄIRIÖT. TÄMÄN OPPAAN AVULLA JAAMME KEINOJA JA TOIMINTAMALLEJA, KUINKA TUKEA NEUROPSYKIATRISESTI OIREILEVAA LASTA KOULUNKÄYNNISSÄ.

OPAS ON TOTEUTETTU OPINNÄYTETYÖNÄ RAUDASKOSKEN KOULULLE CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULUOPIKSELIJOIDEN TOIMESTA.

2 Myönteinen vuorovaikutus

- HYVÄKSY LAPSEN ERILAINEN TAPA TOIMIA AINA, KUN SE ON MAHDOLLISTA.
- KÄYTÄ HELPOSTI YMMÄRRETTÄVISSÄ OLEVIA SANOJA.
- PYSÄHDY KUUNTELEMAAN LASTA, LASKEUDU FYYSISESTI LAPSEN TASOLLE JA OLE LÄSNÄ.
- ANNA LAPSELLE VAIN YKSI TOIMINTAOHJE KERRALLAAN JA KÄYTÄ OHJEEN ANTAMISEEN MONENLAISTA TAPAA, KUTEN KUVAT, OSITTAMINEN, KIRJOITTAMINEN, MALLINTAMINEN.
- SUHTAUDU LEMPEÄSTI JA HYVÄKSYVÄSTI ERILAISUUTEEN.
- MUISTA KOSKETUS JA KATSEKONTAKTI.
- SUUNNITTELE JA STRUKTUROI TOIMINTA AINA, KUN SE ON MAHDOLLISTA.
- VAHVISTA OHJAAMISTA JA VÄHENNÄ VAATIMUKSIA, KUN HUOMAAT, ETTÄ LAPSI ON VÄSYNYT.

OLE AIDOSTI KIINNOSTUNUT
LAPSEN TUNTEISTA JA AJATUKSISTA

3 Oppimisympäristö

- RAUHALLINEN, SIISTI JA SELKEÄ LUOKKATILA.
- KARSI YLIMÄÄRÄISET AISTIÄRSYKKEET.
- AIKUISEN LÄSNÄOLO JA SAAVUTETTAVUUS.
- LUOKAN VALAISTUKSEN JA LÄMPÖTILAN HUOMIOIMINEN.
- VAKIO ISTUMAPAIKKA LUOKASSA JA RUOKALASSA, MYÖS AIKUISELLE.
- LAPSEN PULPETIN YMPÄRILLE VOI RAJATA TEIPILLÄ OMAN REVIIRIN, JONKA SISÄLLÄ LAPSI VOI TUNTEA OLONSÄ TURVALLISEKSI.
- SOPIVA VIRIKE ISTUMAPAIKALLA: SINITARRA, KUMINAUHA TAI NYSTYRÄTYÖNY.
- SERMI/MAHDOLLISUUS OMAAN TILAAN.
- TAUOT JA OHEISTOIMINNAN SALLIMINEN.
- KAIKILLA TAVAROILLA ON NIMETTY/KUVALLINEN PAIKKA.
- ERILAISET AISTIVÄLINEET OVAT HELPOSTI SAATAVILLA.

RAUHOITTAVIA VÄREJÄ OVAT
VAALEANSININEN JA -
VIHREÄ.

RYHMÄYTYMINEN JA LUOKAN
POSITIIVISEN ILMAPIIRIN TUKEE
OPPIMISTA.

4 Aistierityisyyksien huomiominen

Aistisäätelyn vaikeus	Esimerkkejä tukikeinoista	Esimerkkejä, mitä tulisi välttää
Tuntoaistin yliherkkyys	<ul style="list-style-type: none"> • Tasainen kosketus (kämmen) • Painotuotteet • Oma tila rauhoittumiseen (maja, turvapesä) • Painavien tavaroiden kantaminen • Jonossa ensimmäisenä tai viimeisenä	<ul style="list-style-type: none"> • Hipsuttelu/kevyt kosketus. • Liian stimuloivat tekemiset. • Rauhoittaminen sylissä. • Vaatteet, joissa on esim. pesulaput. • Pakottaminen aistikokemuksiin, esim. ruokailu.
Näköaistin yliherkkyys	<ul style="list-style-type: none"> • Valojen himmentäminen. • Aurinkolasit • Sermi • Istumapaikan valinta niin, ettei jatkuvaa ohikulkua tapahdu.	<ul style="list-style-type: none"> • Kovat ja kirkkaat valot. • Liikaa kuvia seinillä tai liikkuvia ärsykeitä. • Epäjärjestys
Kuuloaistin yliherkkyys	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulosuojaimet, korvatulpat • Oma työskentelytila • Ovien sulkeminen	<ul style="list-style-type: none"> • turhat ääniärsykkeet (kello, taustamusiikki..)
Aistiallergia ja aistimushakuisuus	<ul style="list-style-type: none"> • Veden juonti. • Kasvojen pesu viileällä vedellä. • Taustamusiikki • Runsaasti kuvia seinillä. • Mausteiset ruoat • Terapiapallo, nystyrätyyny, sinitarra. • Aktivointi kosketuksella tai puheella • Kohdevalaistus • Purukoru, purukumi tai pastilli.	<ul style="list-style-type: none"> • Liian pelkistetty ympäristö • Liian vähän taukoja

5 Stressinsäätelyn keinot

- VÄLITUNTI OMASSA RAUHASSA ESIM. LAPSI VIETTÄÄ VÄLITUNNIN SISÄLLÄ.
- AISTIÄRSYKKEIDEN HUOMIOIMINEN.
- TOIMINNAN TAVOITTEET JA VAATIMUKSET LAPSELLE SOPIVIA.
- HENGITYS- JA RENTOUTUSHARJOITUKSET.
- KOMMUNIKAATIOTAITOJEN OPETTELU ESIM. AVUN PYYTÄMINEN.
- ETUKÄTEEN SOVITUT KEINOT KUORMITUKSEN LASKEMISEEN, ESIM. NÄYTTÄMÄLLÄ AUTA KUVAA VOI LAPSI SIIRTYÄ SOVITTUUN PAIKKAAN.

LAPSI EI OMAKSU TOIMIVAA STRESSINSÄÄTELYKEINOAA, JOS HÄN KOKEE SEN RANGAISTUKSENA.

6 Toiminnanohjauksen keinot

- STRUKTUURI KAIKESSA TOIMINNASSA ESIM. KUVALLINEN PÄIVÄJÄRJESTYS JA TIME TIMER.
- ENSIN, SITTEEN, LOPUKSI TOIMINTAJÄRJESTYS.
- TAVOITTEIDEN TIETOINEN ASETTAMINEN JA NIIDEN PORRASTAMINEN.
- ALOITTAMISRUTIINIEN LUOMINEN.
- MOTIVAATION HERÄTTÄMINEN.
- SUUNNITTELU JA HYVÄ ENNAKOINTI.
- SELKEÄT, PILKOTUT JA LYHYET OHJEET.
- TUKEMINEN SIIRTYMÄ JA MUUTOSTILANTEISSA.
- KANNUSTA JA KEHU YMMÄRRETTÄVÄLLÄ TAVALLA.
- PALKITSEMISJÄRJESTELMÄ ESIM. PALKINTOTUNNIT, HELMIEN KERÄYS TAI TARRAVIIHKO.
- KONTROLLIMENETELMIEN HARJOITTELU (PYSÄHDY, MIETI, TOIMI).

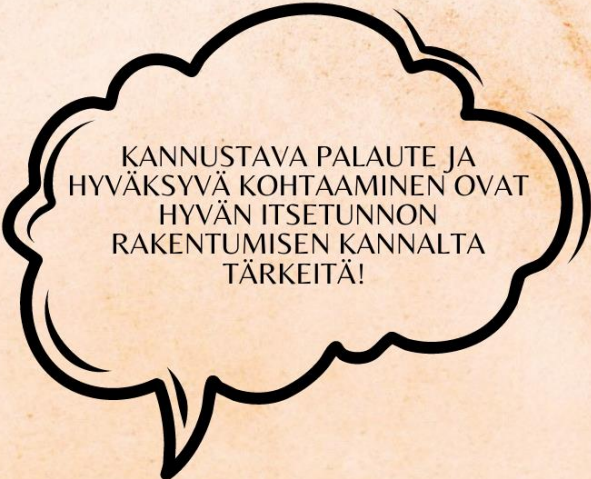

7 Itsetunnon tukeminen

TUNNE RYHMÄÄN
KUULUMISESTA
TUKEE ITSETUNTOA.

KANNUSTAVA PALAUTE JA
HYVÄKSYVÄ KOHTAAMINEN OVAT
HYVÄN ITSETUNNON
RAKENTUMISEN KANNALTA
TÄRKEITÄ!

- LUO LUOKKAAN KANNUSTAVA JA POSITIIVISUUTTA VAHVISTAVA ILMAPIIRI.
- ÄLÄ VERTAILE LAPSIA KESKENÄÄN.
- ANNA KANNUSTAVAA JA VÄLITÖNTÄ PALAUTETTA.
- KANNUSTAVA PALAUTE VOI OLLA MYÖS NONVERBAALISTA ESIM. PEUKKU TAI KANNUSTAVA HYMY.
- KERRO LAPSELLE HÄNEN VAHVUUKSISTA JA OSAAMISESTA.
- EPÄONNISTUESSA KANNUSTA LASTA YRITTÄMÄÄN UUELLEEN.
- HUOMIOI JO YRITTÄMINEN.
- MADALLA TAVOITTEET, JOTTA LAPSI SUORIUTUU NIISTÄ VARMASTI.
- MUISTUTA ONNISTUMISISTA.
- ANNA MAHDOLLISUUS TEHDÄ MIELUISIA ASIOITA.

8 Lähteet

HALONEN-MALLIARAKIS, N. PARIKKA, J. & PUUSTJÄRVI, A. VAIKEUDESTA VOIMAKSI. NEUROPSYKIATRISET HÄIRIÖT JA NIIDEN HUOMIOIMINEN KOULUSSA. 2017. HELSINKI. OY FINN LECTURA AB.

OKSANEN, J. & SOLLASVAARA, R. ESTEILLE HYVÄSTIT. OPAS AUTISMIKIRJON SEKÄ ADHD- JA TOURETTE-OIREISTEN LASTEN KASVATTAJILLE. 2017.2019. HELSINKI. INTO KUSATANNUS OY.

